

ישיבת ועדת איכות הסביבה

27.10.2020

נוכחים: מולי ספקטור, יובל בר, אמיר פלג (יו"ר), רויטל דג'אווי-בן יעקב, אריק דניאל, דנה אדמון-אדרי, מרק מרקוס (נציג ציבור), רותם בוקסבאום, עמי אוליאל (נציג ציבור), אלה פלד (נציגת ציבור), עדי חמאווי (נציג ציבור), בשמת גלין (מנהלת אגף איכות הסביבה).
התנצלו – יהודית מיימון. תומר מאהלר (רכז איכות סביבה, מ.א. אשכול).
חסרים: רננה אילן (המשרד להגנת הסביבה), שחר יסינובסקי (היחידה הסביבתית נגב מערבי).

עדכונים:

פסולת חקלאית - נערכו לאחרונה שתי פגישות חשובות של בעלי התפקידים במועצה – אחת עם מנהל אגף פסולת חקלאית במשרד הגנ"ס (אבי רדאי) יחד עם נציג ממחוז דרום במשרד. הוצגו להם תוכניות המועצה והם העירו עליהן והוסיפו עליהן. ישיבה שנייה הייתה עם אורי פינטו מאשכול רשויות נגב מערבי מתוך כוונה שהתוכנית של הפסולת החקלאית תיושם יחד עם אשכול הרשויות. **עקרונות העבודה והתוכניות הולכות להתחיל להתקדם כבר בשנת 2020 לקראת ביצוע בשנת 2021. מי שמקדם את זה כרגע במועצה הם ראש המועצה, המנכ"ל ומנהלת האגף.** הוועדה העירה על חשיבות עירוב החקלאים בתהליך ואת חשיבות הקמת מחלקת חקלאות במועצה. מנהלת האגף הזכירה את החשיבות שהיא רואה מבחינה מקצועית בהקמת מחלקת חקלאות.
הוועדה מציינת שברגע שיקום מערך שיטפל בפסולת החקלאית השוטפת יצטרכו בעלי התפקידים במועצה להתחיל ולתכנן כיצד מנקים את השטח מהפסולת הישנה. כיצד מגייסים תקציבים נוספים לנושא זה.
חקלאות וסביבה – הממשק בין החקלאות לסביבה הוא לא בעיה של אשכול בלבד אלא במקומות נוספים בישראל. תומר מאהלר השתתף בכנס בנושא ויעביר דיווח עליו לוועדה.
פקחי האגף – הצטרף לאגף עובד בשם נמרוד. הוא עוסק בניטור ופיקוח ויעבור בהמשך קורס פיקוח. מטרת האגף היא שבשנת 2021 יהיו באגף שני פקחים בעלי תעודת פיקוח בנוסף לתומר - **סה"כ שלושה פקחים.** בנוסף ינון אגם יסיים בקרוב את קורס המדברים ויהיה בעל תעודת מדביר, דוגם מים ותברואן.
שריפות – הייתה שריפה קשה מאוד במפח"ק של שדה ניצן ועוד שריפה קשה במפח"ק לא פעיל באזור יבול-יתד. יו"ר הוועדה כתב לראש המועצה וביקש לכנס ישיבה דחופה בנושא. אנו מקווים שכניסתו של סגן ראש מועצה חדש תוביל לשינוי בגישה סביב נושא השריפות. העובדה שראש המועצה לא עונה או לא מתייחס ברצינות מספקת לפניות הוועדה לא תגרום לוועדה שלא לעסוק בנושא השריפות. **השריפות הן קו אדום בהיבט הבריאותי.** הזכובים לא נעימים, המכרסמים עושים נזק לחקלאות וכו'; אבל **השריפות מחוללות נזק בריאותי קשה** כפי שהדגשנו גם בישיבת הוועדה הקודמת. לכן הוועדה דורשת שנושא השריפות יהווה קו אדום מבחינת האגף והמועצה מבחינת ההתייחסות, הקשיחות, האכיפה. אם יש צורך להפעיל צווים מנהליים וכל פעולה נוספת כולל תלונות פליליות יש לבצע זאת. **ועדת איכות הסביבה רואה בחומרה את העובדה שפנייה בנושא כה חשוב לא קיבלה תגובה ראויה מראש המועצה.**

מנהלת האגף ציינה שפקחי האגף ועובדיו מגיעים לכל השריפות ומבצעים את האכיפה שבסמכותם לבצע. הוועדה ציינה שיש לדון בשלושה רבדים בנושא השריפות – (1) הבנת הנזק הבריאותי על ידי גורמי המועצה (2) מציאת פתרון בטוח הקצר (כולל אכיפה קשוחה) (3) פתרון לטווח ארוך סביב פתרונות הקצה לפסולת חקלאית.

זבובים – בסך הכל המצב טוב. יש שיפור בכל אזורי המועצה. הפעולה של הוועדה והאגף בהחלט הוכיחה את עצמה השנה. לצד זאת אין להוריד את הרגל מהגו. יש להמשיך ולעבוד כדי להשתפר בתחום הניטור והאכיפה. עדיין יש עלייה נקודתית של זבובים במקומות שונים. מספיקה קצת חוסר ערנות של פקחי האגף וחקלאי אחד (או רפת אחת) שמייצר מפגע כדי שמגמת השיפור המורגשת בשטח תיצבע שוב בקיץ של זבובים. **החשיבות של דיווח תושבי המועצה למוקד ולאגף גבוהה ביותר ויש לחזק את הבנת התושבים בנושא זה. חשוב להדגיש שיש מוקד ושיש לפנות אליו שוב ושוב במקרה הצורך.** הוועדה רוצה לציין את תומר ואת ההיענות המיידית שלו לפניות בנושא הזבובים והמפגעים. את האופן בו הוא מעדכן את הפונים אליו ונותן תחושה אמיתית של עבודה בשטח למען התושבים. **מנהלת האגף מציינת גם היא את שביעות רצונה מעבודתו של תומר.** מהמחויבות שלו ומהמטרה שהציב לעצמו להוביל לפתרון בעיית הזבובים והשריפות במועצה.

יתושים – הגיעו פניות מכל חלקי המועצה בנוגע לעלייה בנושא היתושים. יש תחושה שלצד הירידה בתחום הזבובים יש עלייה בדיווחים ובתלונות על יתושים. מנהלת האגף ציינה שאכן יש עלייה בנושא היתושים. בכל מקום שיש פנייה בנושא מגיעים פקחי האגף. האגף מנסה לבצע פעולות הסברה מול התושבים ולהבהיר שכל מקור קטן בחצר יכול לייצר יתושים רבים. אין מקור מרכזי של יתושים. נחל הבשור מטופל היטב.

כלים חד פעמיים – מנהלת האגף עדכנה על כנס של משרד הפנים בו השתתפה שעסק בהפחתת שימוש בכלים חד פעמיים. יש חוק עזר של מועצה אזורית גליל עליון שנמצא בשלבי חקיקה העוסק באיסור השימוש בכלים חד"פ בשמורות הטבע שבתחומי הרשות. חוק זה יהווה חוק עזר לדוגמא שיהיה ניתן להשתמש בו ולאשר אותו בראשויות אחרות.

תקציב 2021

נבנו שישה עוגנים תקציביים על ידי חברי הוועדה לאיכה"ס שמטרתם להיות בסיס לבניית התקציב של שנת 2021 זאת תוך סנכרון עם מנהלת האגף ויצירת מטרת תקציביות משותפת. זאת ישיבה ראשונית והכוונה היא לקיים עוד ישיבה שתבדוק תכנון מול ביצוע של האגף ותכנס יותר לרזולוציות ומספרים. בשנה שעברה הוועדה שמה דגשים על נושא החינוך הסביבתי, הוספת פקח לאגף לצורך ניטור והפחתת מפגעים וזבובים ושריפות. העוגנים עליהם נדון בישיבה זו הם:

(1) הקמת מערך איכותי של ניהול נושא הפסולת החקלאית במועצה: א) עבודה שוטפת של מערך קיצוץ הגזם החקלאי ב) צמצום הפסולת החקלאית הקיימת במועצה ב30 אחוז ג) צמצום ב70 אחוז בשריפות פסולת חקלאית במועצה.

(2) חיזוק מערך הפיקוח, הניטור והאכיפה הנתון לסדרי עבודה מוגדרים, לסמכויות ברורות ואשר מקבל גיבוי מלא מהנהגת המועצה.

(3) הגדרת משרה מלאה לרכז חינוך סביבתי אשר ירכז את כל תחום החינוך הסביבתי והמודעות הסביבתית במועצה תחת בעל תפקיד אחד

(4) עוגן בנושא פסולת ביתית ומחזור

(5) כתיבת פרק בנושא איכות סביבה וקיימות בתוכנית האב של המועצה.

מנהלת האגף העירה שוועדת איכות הסביבה קשורה לאגף איכ"ס אבל לא רק לאגף זה אלא לעוד תחומים במועצה. לכן מבחינה תקציבית לא צריך להסתכל רק על מה שקורה בתקציב האגף אלא על ראייה כוללת. היא תעשה מאמץ להכניס את העוגנים לתקציב האגף אבל צריך לזכור שזה נוגע גם לאגפים אחרים.

דיון על העוגנים:

(1) **פסולת חקלאית** לא במקרה העוגן הראשון עוסק בפסולת החקלאית מכיוון שכאשר יקום מערך טיפול בפסולת החקלאית רבות מהבעיות הסביבתיות יצומצמו משמעותית ואף יפתרו. **המטרה לראות במהלך 2021 עשייה בשטח ותחילת עבודת מערך הטיפול בפסולת חקלאית.** חברי הוועדה הציעו להגדיר את שנת 2021 כשנת מערך הטיפול בפסולת חקלאית עם הרבה יח"צ והסברה כלפי התושבים והחקלאים. מטרה מרכזית בשנת 2021 היא להקים לראשונה מערך ניהול וטיפול בגזם ובפסולת חקלאית במועצה האזורית אשכול. התייחסות למטרות כמותיות תוכל להתקיים רק אחרי שגורמי המקצוע באגף יביאו נתונים שעל בסיסם אפשר לייצר השוואה. צריך בסיס נתונים שילווה אותנו באופן רצוף ויהיה מקור מתמיד להשוואה אל מול היעדים.

(2) **חיזוק מערך הפיקוח** – יש כאן שלושה חלקים: א) **חיזוק מערך הפיקוח** – מערך הפיקוח נתן קפיצה משמעותית קדימה אבל צריך להמשיך ולחזק אותו. מנהלת האגף דיווחה על הוספת פקח כך שב-2021 יהיו שלושה פקחים עובדי מועצה. אם צריך עיבוי וחיזוק בכוח אדם נוסף או אמצעים נוספים על האגף להיעזר בוועדה על מנת שתפעיל לחץ על מקבלי ההחלטות. ב) **סדרי עבודה מוגדרים** – לדוגמא - כאשר מגיעים לשריפה מה נהל העבודה שאחריו סוגרים את האירוע? כנ"ל לגבי מפגע זבובים. יצירת סדר עבודה והנחיות עבודה ברורות שנרשמות גם בדו"ח ברור ומסודר. על כל אירוע להיות מתועד בצורה חד ערכית ביומן. אם רוצים לסגור אירוע מסוים או להתעלם ממנו מי שצריך להיות חתום על כך הוא ראש המועצה והוא גם יישא באחריות. הוועדה דורשת שאם דו"ח מסוים מבוטל רק לראש המועצה יש הרשאה לכך והוא צריך להסביר מה הסיבה לביטול. בנוסף ממליצה הוועדה להתקין תוכנת פיקוח מועצתית שבה ירשמו כל פרטי אירוע האכיפה מתחילתו ועד סופו. כמו כן ממליצה הוועדה על רכישת מדם ותגי שם לפקחים של המועצה. זאת על מנת להפוך את הפיקוח לרשמי וסמכותי יותר ג) **גיבוי מלא מהנהגת המועצה לעבודת הפיקוח** - חיזוק הפיקוח הוא גם מתן גב מועצתי לפקחים שבשטח. יש לפעמים תחושה שהאכיפה לא מתקיימת עד הסוף. יש קריצה מסוימת ודרישה לוותר במקרים מסוימים.

יש מתח מובנה בין הסמכויות של הפקח לבין מה שקורה בשטח. צריך להיות גיבוי ברור ומלא לפקחים מראש המועצה, סגנו ושאר בעלי התפקידים לצורך ביצוע אכיפה משמעותית. היו מקרים של אלימות נגד פקחים. איימו עליהם, תקפו אותם. זה צריך להיות קו אדום מבחינה מועצתית. מנהלת האגף ציינה שנושא האכיפה והמעקב אחרי אירועי אכיפה מתנהל בשני מישורים – יש את הדוחות הרשמיים שניתנים ויש יומן אירועים שבו אוסף האגף את כל המידע. לאגף ברור שיש צורך לשפר את תחום הפיקוח ולשלב בכך אמצעים טכנולוגיים: תוכנה וחומרה. הכוונה היא לרכוש טבלטים בהם ימלא הפקח בשטח את הנתונים והכל נרשם.

(3) חינוך סביבתי – מטרת הוועדה בשנת 2020 וגם בשנת 2021 היא הגדרת משרה מלאה לרכז חינוך סביבתי אשר ירכז את כל תחום החינוך הסביבתי והמודעות הסביבתית במועצה תחת בעל תפקיד אחד. זו הייתה גם מטרת הוועדה כשהגדירה את התפקיד לפני שנה וכשניתן לנושא תקציב תוספתי של 150 אלף ₪. **מטרייה אחת שתעטוף את כל נושא החינוך והמודעות הסביבתית במערכת החינוך ובקהילות השונות על ידי בעל תפקיד אחד שיכול לראות את כל קשת העשייה החינוכית הסביבתית ולקדם זאת באופן אחיד.** (הסברה ומודעות סביבתית הן חלק אינטגרלי מהחינוך הסביבתי). הוועדה הגדירה את נושא זה כאחד החשובים ביותר על סדר יומה. הוועדה מצרה על כך שהנושא התפזר בין כמה בעלי תפקידים. הכוונה של הוועדה היא שכל המשאבים שהולכים לתחום של חינוך סביבתי וכוללים קמפינים, הסברה, חינוך בקהילה ובבתי הספר, גינות קהילתיות וכו' יהיה תחת אדם אחד ותחת תקציב אחד. השאלה תחת איזה אגף זה יהיה ומי יהיה האדם שימלא את התפקיד צריכה להיעשות על ידי הנהלת המועצה בשיתוף הוועדה לאיכ"ס. מנהלת האגף ביקשה מהוועדה לעיין ולדון בתוכנית המודעות הסביבתית שהוכנה באגף. לדבריה דניאל, אשר עבדה על התוכנית, סיימה את עבודתה על התוכנית וממשיכה לעבוד באגף בנושאי פרסום והסברה כי בשמת לא מתפנה לזה. עדן עובדת על הקול הקורא של המשרד להגנת הסביבה לנושא של חינוך סביבתי עם הגדרות מאוד מדוייקות. מנהלת האגף הדגישה כי צריך להיות אדם אחד, בעל תפקיד אחד, שמרכז את כל התחום של החינוך סביבתי והמודעות סביבתית במועצה. לדבריה יש לדון תחת איזה אגף עובד מנהל החינוך הסביבתי. לדבריה צריכה להיות אמירה ברורה שמדובר על בעל תפקיד אחד. מנהלת האגף ציינה ש150 אלף ₪ שהוקדשו לחינוך בסביבתי הוקדשו לשכר של דניאל ולעבודת הפרסום וההסברה שנעשתה באגף. לא מיצו את כל התקציב הנ"ל ונותר עודף כספי.

לסיכום הצהירה הוועדה כי עוגן מרכזי של לשנת 2021 הוא כי תקציב החינוך הסביבתי יוקצה לרכז חינוך סביבתי אחד שזה יהיה עיסוקו. קביעה זו תנטרל את האפשרות של כמה בעלי תפקידים בחלקיות משרה. ההיגיון אומר שזה יהיה בעל התפקיד שנבחר במכרז בדיוק לנושא זה. בעל התפקיד של מנהל החינוך הסביבתי במשרה מלאה יוכל לנהל גם את מערך המתנדבים בקהילה ונאמני איכות סביבה בישובים ועוד.

4 פסולת ביתית – הסיבה שעוגן זה נבחר היא שבדוחות החודשיים של האגף נושא הפסולת הביתית מופיע כאחת מהתלונות המרכזיות של התושבים. מטרת הוועדה היא לראות מערך שעובד ומתפקד היטב. כעוגן ניתן לגבש תוכנית במספר חלקים: (1) קבלת תוכנית לשנה הקרובה מבחינת יעדים, תקציב, דרכי עבודה ועוד. לצד זאת יצירת מערך נתונים מהשנה הקודמת על בסיס פניות למוקד ולאגף שיהיה בסיס להשוואה ושיפור בשנת 2021. (2) מערך תקין ועובד – מה המערך אמור לתת וכיצד הוא אמור לתפקד אל מול עשייתו בפועל (3) מערך המחזור – מעקב אחרי זרמי המחזור השונים. מעקב אחרי הוספת זרמי מחזור במהלך השנה. (4) הכנת תוכנית הסברה שנתית בתחום הפסולת הביתית והמחזור במועצה. מנהלת האגף ציינה שאחת ממטרות האגף לשנת 2021 היא יצירת רשת של אנשי קשר ביישובים בתחומי איכות הסביבה (בדומה לצח"י). יצירת קשרים ומפגשים שוטפים של האגף עם בעלי תפקידים רלבנטיים ביישובים. במהלך השנה האחרונה הוקמו 10 פינות מחזור ביישובים ו10 נוספות מתוכננות לשנת 2021. לדברי מנהלת האגף העבודה הטובה שעושה המוקד העלתה את מספר הפניות אליו כולל בנושא זה - נכתבו לאחרונה נהלי עבודה מסודרים בין האגף לבין המוקד.

5 כתיבת פרק בנושא איכות סביבה וקיימות בתוכנית האב של המועצה - בישיבה הבאה יוביל חבר הוועדה מרק מרקוס דיון על העוגן החמישי. חברי הוועדה הזכירו שהם נפגשו עם מנהלת האגף האסטרטגי במועצה בנושא זה. לא ברור כלל כיצד הנושא התקדם ולכן הנושא הזה הוכנס כעוגן לתוכנית 2021 כדי שהפעם יהיה לנו יעד ברור לשנת התקציב הנוכחית. יש לייצר סביב התהליך הזה שיח ושיתוף ציבור עם תושבי המועצה.

ישיבת ועדה נוספת תתקיים לפני אישור התקציב על מנת ולהבין כיצד באים העוגנים הנ"ל לידי ביטוי בתקציב המועצה לשנת 2021.